

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),
התשי"ט-1959 (נוסח משולב)
בבית משפט השלום בבאר - שבע

25854-01-13 ע"נ

1

בפני **כב' השופטת - עמיתה, טהר שחף - יו"ר וועדה**
ד"ר רוברט פינאלי - חבר וועדה
ד"ר ש"י אדמוני - חבר וועדה

המעוררת

ע"י ב"כ עו"ד א. סבן ואח'

נגד

קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום
ע"י ב"כ עו"ד אורית בקרמן

המשיב

2

3

פסק דין

1. בפנינו ערעור על החלטת קצין התגמולים מיום 13.12.12 בה קבע כי אין קשר בין תלונותיה של המערערת גבי כאבים בצוואר וגב תחתון לבין חבלה מיום 14.03.10 (תאונת דרכים - להלן: "התאונה").

5

6

2. כבר עתה אנו מבקשים להתנצל בפני בעלי הדין ובאי כוחם אודות העיכוב במתן פסק הדין.

7

8

טענות המערערת

3. המערערת שירתה כקצינה בקבע בתפקיד שטח כשלישת גדוד.

9

ביום 14.03.10 בעת היות המערערת בדרכה לצ'סיס, כשהיא נוהגת ברכבה הפרטי, ארעה תאונת דרכים, כשרכב פגע בעוצמה ברכבה מאחור. המערערת טוענת כי הייתה מטושטשת, הרגישה סחרחורת וכאב בראש, פתחה דלת הרכב, גופה נטה מטה ופגעט נפלה לכביש. עובר אורח הוציא אותה מהרכב והיא פונתה באמבולנס לבית החולים בעפולה, ובחדר המיון, אחר בדיקות, קובע עמוד השדרה הצווארי וניתנו ימי מחלה. אחר התאונה סבלה המערערת מסחרחורת וכאב ראש, וכבר בערב התאונה חשה כאבים עזים בצד שמאל של הגוף ולא היה ביכולתה להזיז את יד שמאל, היא סופחה לר"מ 2, הייתה תקופה ארוכה בימי ג', טופלה במרפאת כאב, הופנתה לבדיקות רבות ושונות, סבלה כאבים, ירידה בתחושה ביד שמאל ורגל שמאל עד כדי גרירת רגל, טופלה טיפולי פיזיותרפיה והידרותפיה, גם קיבלה זריקות לשיכוך כאב וטיפול תרופתי.

19

המערערת טוענת כי טרם התאונה הייתה פעילה גופנית ושימשה בתפקיד קרבי, ובעקבות המוגבלות הפיזית אחר תאונת הדרכים, נבצר ממנה להמשיך בפעילות הספורטיבית בה עסקה טרם התאונה, ועל כן העלתה במשקלה כ - 30 ק"ג. עקב המוגבלות הפיזית, לא היה ביכולתה

20

21

22

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),

התשי"ט-1959 (נוסח משולב)

בבית משפט השלום בבאר שבע

13-01-25854 ע"נ

- 1 של המערערת להמשיך בתפקידה הצבאי (הקרבי), ועל כן הועברה לתפקיד מנהלתי, וביום
2 31.12.12 – שוחררה משירות קבע.
- 3 המערערת טוענת כי היא סובלת מכאבי גב תחתון עם קרינה לרגל שמאל וצליעה, כאבי צוואר
4 הקורנים ליד שמאל, רדימות באצבעות, כאב בפנים, בעיקר באיזור אוזן שמאל, היא מוגבלת
5 בתנועה ומתקשה בתפקוד, כשכל הטיפולים הרבים שעברה, כאמור לעיל, ועל אף טיפול תרופתי
6 יומי לשיכוך כאב, זריקות, לרבות זריקות מורפיום – אינם מועילים. היא מתקשה לישון
7 בלילות, סובלת מכאבי תופת, מתקשה בהליכה, עמידה וישיבה ממושכת, לא יכולה ללכת יותר
8 מרבע שעה ללא הפסקה ומנוחה, ומצבה מגביל אותה עד כדי היעדרויות רבות ממקום העבודה.
9 לטענת המערערת – ההגבלה התנועתית בעמ"ש מותני וצווארי, וההקרנה ליד ורגל שמאל, נגרמו
10 עקב תאונת הדרכים בדרכה לבסיס ביום 14.3.10.
- 11 המערערת סומכת טענותיה בחוות דעתו של ד"ר דוד הנדל, מנהל היחידה לכירורגיה של עמוד
12 השדרה, במרכז הרפואי "שערי צדק" – שתסוקר להלן.
- 13 המערערת טוענת כי לית מאן דפליג כי טרם התאונה אין תיעוד בתיקה הרפואי אודות כאבים או
14 מגבלה בעמוד שדרה מותני וצווארי, ולק אחר התאונה החלו תלונותיה.
- 15 לשיטת המערערת יש להעדיף את חוות דעתו של ד"ר הנדל על פני חוות הדעת שניתנו למשיב
16 על ידי פרופ' ביקלס – שהתעלם, לפי טענתה, מרצף הטיפולים ופניותיה הרבות למומחים, ימי
17 מחלה רבים, טיפולים פולשניים, נטילת משככי כאבים, טיפול בזריקה אפידורלית – והכל החל
18 מהתאונה, משקבע כי בדיקתה תקינה ולא נמצאו בה נזק או נזק קבועה – בניגוד למסמך
19 הרפואי המעיד על מוגבלות וסבל רב, כי קביעת פרופ' ביקלס (חוות הדעת שנתן תתוארנה להלן
20 – הועדה) כי הממצאים בבדיקת CT עמוד שדרה מותני מיום 6.4.10, פחות מחודש אחר התאונה
21 – אינם חריגים לקבוצת גיל המערערת והם בדרך כלל תוצאת תחלואה ניוונית מובנית של הגב
22 התחתון ונצפים לעתים קרובים גם באנשים ללא עבר של מיחושי גב – הם "עצימת עיניים", שהרי
23 הכאבים החלו בעקבות תאונת הדרכים, ומתוך המוגבלות והכאב – היא נשלחה לבצוע הבדיקות.
- 24 עוד טוענת המערערת כי קביעת פרופ' ביקלס כי הממצא ב – CT שנעשה כשנה וחצי אחר
25 התאונה אינו רלוונטי משום עלייתה במשקל כ – 20 ק"ג אינה נכונה, שהרי דווקא נתון זה מעיד
26 על מוגבלות, שהרי טרם התאונה שימשה כקצינה בתפקיד קרבי ועסקה בקביעות בספורט,
27 ובעקבות התאונה – נבצר ממנה להמשיך בפעילות גופנית – מה שהוביל לעלייה במשקלה. טוענת
28 המערערת כי פרופ' ביקלס אינו מאמין לה ולכן באים ההסברים והנימוקים בחוות דעתו מדוע אין
29 להכיר בתביעה – תוך התעלמות ממלוא התיעוד הרפואי שעמד בפניו.

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),

התשי"ט-1959 (נוסח משולב)

בבית משפט השלום בבאר שבע

13-01-25854 ע"נ

- 1 כל אלה לעומת קביעתו החד משמעית של ד"ר הנדל כי יש להכיר בקשר של גרימה בין נכותה
2 של המערערת לתאונה.
3 7. מכל אלה, ומתוך ההלכה – מבקשת המערערת לקבוע קשר ישיר של גרימה, ולחילופין בלבד –
4 של החמרה - בין החבלה בתאונת הדרכים למצב עמ"ש מותני וצווארי אצלה.

טענות המשיב

- 5
6 8. המשיב מבקש לדחות הערעור, תוך הסתמכות על חוות דעתו של פרופ' ביקלס, שקבע כי
7 הממצאים שנמצאו במערערת אינם חריגים בקבוצת הגיל בה היא נמצאת והינם בדרך כלל
8 תוצאת תחלואה ניוונית של הגב התחתון, כי הממצא הנוסף בבדיקת CT מאוקטובר 2011 – אינו
9 רלוונטי לתאונה, מתוך שבדיקתו את המערערת (צוואר וגב תחתון) – נמצאה תקינה, כשהוא
10 מבהיר כי לשיטתו לא מצא עדות כי תאונת הדרכים גרמה למערערת נזק או נכות קבועים ובנוסף
11 מצא עדות בבדיקה הגופנית שעשה במערערת – "לתסמונת כאבים ומגבלה תפקודית אשר
12 אינם ביטוי קושי אמיתי בתפקוד הגב התחתון..", כשבחוות הדעת המשלימה הבהיר כי
13 המערערת דיווחה על מיחושים שאינם פיזיולוגיים ואינם סבירים מבחינה רפואית – שהדגימו
14 חוסר מהימנות בהצגת מגבלות בלתי אפשריות.

חוות הדעת הרפואיות

- 15
16 9. מטעם המערערת ניתנה חוות דעתו של ד"ר ד. הנדל, שאחר שתיאר את תולדות המקרה,
17 תלונותיה של המערערת, הבדיקה שעשה, המסמכים שהועמדו לעיונו לרבות בדיקות הדמיה -
18 מצא לקבוע, חד משמעית, קשר של גרימה בין הנכות שמצא במערערת לתאונת הדרכים.
19 ד"ר הנדל מציין כי הפגיעה בתאונה הייתה במנגנון אחורי, כשהאירוע היה בעוצמה ניכרת, כי
20 אחר טיפול ראשוני בחדר המיון – המשיכה המערערת בטיפול ממושך מאז במסגרת הצבא
21 ומחוצה לו, עד מועד חוות דעתו. המערערת מתלוננת כיום על כאב גב תחתון פרנזי המפריע גם
22 ביום וגם בלילה, קרינות לרגל שמאל, כאב צוואר יותר משמאל הקורניים ליד שמאל
23 בבדיקתה, בה מציין המומחה כי המערערת שיתפה היטב פעולה, נמצאה מגבלת תנועה בצוואר,
24 גם בגב התחתון, לרבות ירידת תחושה בפיזור S1- ללא סימני רדיקלופטיה מובהקים.
25 לפני התאונה לא סבלה המערערת מעולם מכאבי גב ועסקה בקביעות בספורט. כיום היא נוטלת
26 תרופות רבות המקשות על תפקודה, עלתה כ- 30 ק"ג ועובדת בעבודה פקידותית.
27 ד"ר הנדל אינו מסכים לקביעותיו של פרופ' ביקלס כי בבדיקתו את המערערת נמצאה תקינה וכי
28 אין בה נכות הקשורה בתאונה, כשליטתו – מדובר במערערת, אישה צעירה שתפקדה היטב

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),

התשי"ט-1959 (נוסח משולב)

בבית משפט השלום בבאר שבע

25854-01-13 ע"נ

- 1 במשרה בכירה בצבא הקבע, ומאז האירוע סובלת ללא ספק מכאב כרוני וקושי תפקודי, נאלצה
2 להפסיק פעילות ספורטיבית, עלתה במשקל, נוטלת תרופות רבות ועברה טיפולים פולשניים.
- 3 ד"ר הנדל מסכים עם פרופ' ביקלס כי – "אין בהדמיות ממצאים פתולוגיים ברורים. MRI צווארי
4 תקין, ובלט דיסק המתני (למרות שהחמיר עם הזמן) ב L-4-5 אינו מסביר את סבלה", אך
5 לשיטתו – "הכאב הוא אמיתי, הסבל הוא מוחשי והירידה התפקודית היא ברורה" (פסחנו
6 כאן על משל הגמל – הועדה), בעשרות מאמרים לא ניתן למצוא מקור הדמייתי לכאב, ולדבריו
7 אין ספק כי קיימים נפגעים המנצלים פגיעה כזו לתביעות חסרות בסיס – "אך אין בכך כדי לקבוע
8 שכולם "רמאים" אלא שיש למצוא את התפוחים הרקובים בערימה. אין לקבוע שכל נפגע
9 שאין לו ממצאים הדמייתיים משמעותיים הוא רמאי. השתכנעתי מעל לכל ספק שמדובר
10 בסבל אמיתי ובפגיעה ממשית באיכות חייה של קצינה צעירה ומבטיחה".
- 11 מטעם המשיב נתן פרופ' ביקלס, מומחה לכירורגיה אורטופדית, 3 חוות דעת (מייצעת מיום
12 20.11.12, מגיבה מיום 17.3.14 ומגיבה נוספת מיום 31.12.14).
- 13 בחוות הדעת המייצעת אחר שסקר תולדות המקרה, הבדיקה הגופנית ותוצאות בדיקות עזר,
14 קבע פרופ' ביקלס כי המערערת מדווחת על כאבים ומגבלה תפקודית של הצוואר והגב התחתון,
15 אותם היא מייחסת לחבלה בתאונה משא הערער, כי אין בתיקה הרפואי כל תיעוד לנזק מבני או
16 עצבי של הצוואר או של הגב התחתון אותם ניתן לייחס לתאונה. הממצאים בבדיקת ה-CT של
17 עמ"ש מותני מיום 6.4.10 – אינם חריגים בקבוצת הגיל בה נמצאת המערערת, והם בדרך כלל
18 תוצאת תחלואה ניוונית מובנית של הגב התחתון ונצפו לעיתים קרובות אף באנשים ללא עבר
19 של מחושי גב כלל. הממצא הנוסף בבדיקת CT שבוצעה שנה וחצי לאחר מכן אינו רלוונטי לתאונה
20 לשיטתו.
- 21 פרופ' ביקלס מוסיף כי בפרק הזמן הנ"ל הוסיפה המערערת למשקלה 20 ק"ג לדבריה.
- 22 הבדיקה הגופנית שעשה, של הצוואר והגב התחתון – תקינה, ואין הוא מוצא פל' עדות לכך
23 שהתאונה גרמה למערערת נזק או נכות קבועה, וכפי דבריו עוד- ישנה עדות בבדיקה הגופנית
24 של המערערת לתסמונת כאבים ומגבלה תפקודית – שאינם ביטוי קושי אמיתי בתפקוד הגב
25 התחתון.
- 26 מתוך כל אלה המליץ פרופ' ביקלס שלא להכיר בקשר בין תלונות המערערת המיוחסות לצוואר
27 ולגב התחתון לתאונה מיום 14.03.10.
- 28 בחוות הדעת המגיבה מיום 17.3.14 – חלק פרופ' ביקלס אודות הממצאים הגופניים שמתאר
29 ד"ר הנדל בחוות דעתו. לדבריו – בבדיקה הגופנית שהוא עשה לא נמצא כל חוסר תפקודי או

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת עליונים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),
התשי"ט-1959 (נוסח משולב)
בבית משפט השלום בבאר - שבע

13-01-25854 ע"נ

- 1 פגימה נזירולוגית. לשיטתו - דיווחה המערערת בבדיקתה הגופנית אודות מיחושים שאינם
2 פיזיולוגיים ואינם סבירים מהבחינה הרפואית, כמו גם הפגימה בבדיקתה הגופנית חוסר אמינות
3 והציגה מגבלות שאינן אפשריות.
- 4 ממשיך פרופ' ביקלס ומתייחס, בציניות מה, לחוות דעתו של ד"ר הנדל, תוך שהוא מאתגר את
5 ד"ר הנדל להציג ולו מאמר מחקרי אחד בעל תוקף אפידימיולוגי המראה כי תאונות דרכים במנגנון
6 צליפת שוט גורמות לנזק תפקודי לעמ"ש צווארי ו/או מותני ו/או פגימות עצביות המתייחסות
7 לאיזורים אנטומיים אלה. לשיטתו - המאמר שצייר ד"ר הנדל לחוות דעתו אינו מחקר אלא סיכום
8 דיאלוג מומחים - ואינו ראוי להיות כלול בקטגוריה המחקרית ו/או העובדתית.
- 9 לשיטתו עוד - מרחיק ד"ר הנדל כשהוא קובע, בניגוד לאסכולה הרפואית המקובלת כאן, כי
10 למערערת גם הגבלת טווחים של הצוואר, פגימה עצבית בגפיים העליונות "של החבלה
11 הצווארית", הגבלת טווחים של הגב התחתון, פגימה עצבית בגפיים התחתונות בשל החבלה
12 בגב תחתון - משהוא קובע כי חבלה טלולית אחת גרמה ל - 4 נכויות שונות ובלתי תלויות -
13 מבלי שקיים ברשותו ולו מאמר אחד המצביע על קשר שכזה.
- 14 פרופ' ביקלס חוזר על המלצתו שלא להכיר בקשר בין תלונות המערערת המיוחסות לגב תחתון
15 ותאונות הדרכים מיום 14.3.10
- 16 בחוות דעת מגיבה נוספת מיום 31.12.14 מתייחס פרופ' ביקלס (לבקשת המשיב) למאמר אותו
17 הציג ד"ר הנדל, המתייחס, לדבריו - "לכאורה" לעניינה של המערערת, ולשיטתו המאמר אינו
18 עבודת מחקר אלא סיכום דיון פורום מומחים המתלבט כיצד להפחית את שיעור המעבר
19 לתסמונת כרונית. עבודת מחקר ראויה על פי הקריטריונים של ברדפורד - היל - היא מחקר
20 קליני הבודק מספר רב של נבדקים שעברו תאונות דרכים במנגנון של צליפת שוט, המדגים באופן
21 סטטיסטי מובהק, כי נגרמים להם נזקים תפקודיים ונזירולוגיים כפי שקבע ד"ר הנדל בעניינה של
22 המערערת. לשיטתו - המאמר שהוצג על ידי ד"ר הנדל אינו נמצא כלל בקטגוריה זו.
- 23 בחוות הדעת מפנה פרופ' ביקלס את ד"ר הנדל למאמר נוסף שפורסם על ידי אחד המחברים
24 של המאמר שד"ר הנדל הציג, שפורסם באותו עיתון ובאותה שנה בה פורסם המאמר שהציג
25 ד"ר הנדל, כשבמאמר זה מצביע המחבר על - "רושם שטיפול יתר בנפגעי צליפת שוט תורם
26 ליצירת חוסר תפקוד כרוני. זו אמירה משמעותית מאוד מכיוון שמשמעותה הקלינית הינה
27 שטיבן של התסמונות הללו להשתפר באופן ספונטני" - ושוב חוזר המומחה על מסקנתו
28 והמלצתו שלא להכיר בקשר שבין התאונה לתלונותיה של המערערת.
- 29

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),
התשי"ט-1959 (נוסח משולב)
בבית משפט השלום בבאר - שבע

25854-01-13 ע"נ

כללי

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17

דין

- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),
התשי"ט-1959 (נוסח משולב)
בבית משפט השלום בבאר שבע

25854-01-13 ע"נ

- 1 היא כי המומחים מטעם המשיב, לרבות המומחה כאן – פועלים על פי הנחיות מוטעות הניתנות
2 להם על ידי קצין התגמולים – שהן למעשה מנוגדות להוראת וכוונת החוק.
- 3 נאמר כבר עתה כי אנו מסכימים עם שיטת וטענת ב"כ המערערת – גם גבי מה ראוי להימצא
4 במערערת, גם גבי הפרשנות הראויה לחוק, גם גבי ההוראות המוטעות, כך נראה, הניתנות
5 למומחים מטעם המשיב, כשעל כך יעידו דבריו של פרופ' ביקלס בחקירתו הנגדית, וראו להלן.
6
- 7 בחקירתו הנגדית אישר פרופ' ביקלס כי למערערת לא היתה בעיית גב קודמת, כי אחר התאונה
8 היתה תקופה ממושכת, של מספר חודשים, בחופשת מחלה, עוד הסכים כי אחר התאונה פנתה
9 המערערת והתלוננה רבות על כאב בעמ"ש צווארי ומותני, גם כי טופלה בפיזיותרפיה,
10 הירידותרפיה, זריקה אפידורלית וזריקות וולטרן – כשלכל אלה לא נזקקה קודם לתאונה.
11
- 12 פרופ' ביקלס מסכים כי הטיפול בזריקות מעיד על אדם שסובל מכאב.
13 בהמשך חקירתו הנגדית מבהיר פרופ' ביקלס, כי כפי המוסכם, לדבריו, גם על ד"ר הנדל –
14 "הממצאים בעמוד השדרה הם ממצאים שאינם תוצאה של חבלה, ממצאים שכיחים שלא
15 צריכים לגרום לנכות. איך אני מסביר את זה שיש לה כאבים אחרי התאונה? אני חושב שזו
16 עובדה שיש לה כאבים אחרי התאונה. אף אחד לא חולק, אני לא חולק על העובדה שהיתה
17 תאונת דרכים שאחריה היו כאבים ושבגינם היא טופלה, אבל זו לא השאלה שאני נשאלתי.
18 השאלה שאני נשאלתי, האם יש לה נפגת היופ, כך זכך שנים לאחר התאונה והתשובה
19 הקטגורית היא לא..." (עמ' 8 לפרוטוקול מיום 24.11.15).
- 19 פרופ' ביקלס מציין כי בדיקתה הגופנית של המערערת חודשיים אחר התאונה היתה תקינה
20 לחלוטין, ולא רק תקינה אלא שיש בה ציון של אי התאמה בין מה שהמערערת מדווחת לבין
21 הנתונים האובייקטיביים, וכי – "הלכה למעשה הבודק אומר שהיא מתלוננת תלונות בלתי
22 אפשריות מבחינה רפואית" (בפרוטוקול שם).
- 23 כאשר מופנה פרופ' ביקלס למסמכים רפואיים, להמלצות לטיפולים שניתנו – שאין גביהם ספק,
24 וכשנשאל אם אין הוא מאמין למערערת – השיב כי ב"כ המערערת מדברת ברגשות ותחושות,
25 אך אין הדבר קשור לאמונה כלל, משהוא מציין עובדות רפואיות.
- 26 פרופ' ביקלס מעיד כי אין הוא סבור כי המומחים הרבים שבדקו המערערת ומצאו בה הגבלה
27 בתנועה – טועים, וכשנתבקש להסביר הפער בין מה שהוא מצא לבין מה שהמומחים האחרים
28 מצאו – השיב כי אין הוא נמצא בויכוח עם אף מומחה, וודאי לא המומחה מטעם המערערת

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),
התשי"ט-1959 (נוסח משולב)
בבית משפט השלום בבאר שבע

25854-01-13 ע"נ

- 1 הכותב מפיה כי היא סובלת, כשהוא מצטט את מה שהיא אומרת לו, ו- "כשהוא מוצא ממצאים
2 בבדיקה גופנית אני מכבד אותם" (עמ' 9 לפרוטוקול הנ"ל).
- 3 פרופ' ביקלס ממשיך, תוך בדיקת המסמך הרפואי שהוצג בפניו, ומעיד כי יש אי התאמה בין
4 הרשום במסמך לבין טענות המערערת, כך משהיא מגיעה לבדיקה שנה אחר התאונה,
5 כשבבדיקה אין אזכור של כאבי גב תחתון – "אין בעיה בכלל. הרופא מוצא כאב נזירופטי שאף
6 רופא לא מצא לפניו... הוא מצא כי שרירי הצוואר נוקשים. נוקשות של שרירי הצוואר זה לא
7 פרמטר שאנחנו מתייחסים אליו אלא במקרים של חשד לדלקת קרום המוח, שזה ממש לא
8 התחום שלנו ורק כדי להראות עד כמה הביקור הזה לא היה מקצועי... אין במסמך הזה תיעוד
9 לא על בדיקה אורתופדית או בדיקה נירולוגית. המסמך העלוב הזה לא עונה על הסטנדרט
10 הנמוך של בדיקה רפואית..." (עמ' 10 לפרוטוקול הנ"ל).
- 11 מדגיש פרופ' ביקלס כי המערערת אינה סובלת מ- RSD או תסמונת דמויית RSD.
- 12 המומחה מסכים, מבחינה עובדתית, כי המערערת אכן פנתה פעמים רבות בתלונות, גם אחר
13 התאונה, גם עד סוף שנת 2011, ושנשאל אם הדבר מעיד על הזדקקותה לעזרה וטיפול
14 בעקבות מצבה אחר התאונה, השיב בשלילה, רק הסכים כי המערערת אכן פנתה פעמים רבות
15 לעזרה וטיפול.
- 16 כאשר נשאל האם ייתכן כי לולא התאונה לא היתה סובלת המערערת כלל עד היום מכאבים
17 בעמ"ש, והאם ייתכן כי התאונה החמירה מצבה, השיב – "אני מנסה להבין איזה חלק מהשאלה
18 קשור לנבואה ואיזה חלק קשור לרפואה. אני מתקשה בכלל להבין את השאלה – ההנחה
19 היא, הקביעה שתאונת הדרכים לא גרמה למערערת שום נזק או נכות קבועה של הגב
20 התחתון. כל תלונה שיש היום בין אם היא אובייקטיבית, סובייקטיבית, אינה קשורה לתאונה.
21 לגבי הצוואר אותו הדבר" (עמ' 10 לפרוטוקול).
- 22 פרופ' ביקלס אינו מייחס משמעות להעברתה של המערערת, אחר התאונה, מתפקיד שטח קרבי
23 למשרדי, מתוך שמדובר בשיקולי מערכת שאינה יכולה לכפות על המערערת שירות במקום
24 אודותיו עמדה על דעתה כי הוא קשה לה. המומחה חוזר על עמדתו כי אצל המערערת מנגנון
25 החבלה של צליפת שוט – הסתיים בכלום. בהמשך חקירתו הנגדית מתייחס פרופ' ביקלס
26 למאמרים שהוצגו בפניו – ומדוע אין הם רלוונטיים לעניינה של המערערת, והנה כשנשאל כיצד
27 הוא מגדיר "נכות", השיב כי ההגדרה כאן אינה לפי שיטתו – אלא לפי הנחיות החוק וקצין
28 התגמולים, וכפי דבריו – "אני לא עורך דין אך אני יודע מהן הנחיות שנמסרו לי על ידי עורכי
29 הדין. כל כותב חוות דעת עבור קצין התגמולים מקבל את אותן הנחיות – כדי שתהיה נכות,
30 צריכים להתקיים שני תנאים, צריך להיות אירוע שגורם לנכות, צריכה להיות נכות בעת

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),
התשי"ט-1959 (נוסח משולב)
בבית משפט השלום בבאר שבע

25854-01-13 ע"נ

1 הבדיקה וצריך להיות קשר בין זה לבין זה. נכות יש לה הגדרה משולשת בהקשר הזה של
2 עמ' שדרה וזה לא משנה אם זה צווארי או גבי – הגבלה בטווחי תנועה של הצוואר, הגבלה
3 בטווחי תנועה של הגב, אמיתי וחסרים נירולוגיים שקשורים לעמוד השדרה. לשאלת הוועדה
4 לגבי כאבים – הכאבים צריכים להיות ביטוי של נזק לעמוד השדרה, גם אם הוא לא מתבטא
5 בהגבלת טווחים או נזק נירולוגי וקשורים לחבלה. לשאלה אם גם אם אין ממצא אורגני ניתן
6 לתת נכות על כאבים, אני אומר שכן אבל צריך להיות אירוע מתאים וצריך להיות נזק לעמוד
7 השדרה שגורם לכאבים גם אם אין מגבלת טווחים או חוסר נירולוגי בבדיקה רפואית" (עמ'
8 13 לפרוטוקול הנ"ל).

9 עם סיום עדות מסכים פרופ' ביקלס כי – "מהשנייה שרופא צבאי נתן לחייל גימלים, מבחינה
10 מעשית הוא הכיר במגבלה תפקודית זמנית".

11 הארכנו במקצת כאן – מתוך התוצאה הנדרשת.

12 20. בחקירתו הנגדית של ד"ר הנדל, אישר המומחה כי המסמך שהוצג בפניו הוא עד סוף 2012,
13 וכשנשאל אם העובדה שהמערערת השתחררה בסוף שנת 2012 משנה את העובדה כי לא
14 התלוננה אחר כך, השיב כי אין זה מלמד כ"המערערת לא סובלת – אלא שהוא לא ראה רישומים
15 על פניות נוספות. כשמוצג בפניו כי המערערת מבקרת פעמים רבות אצל רופאים שונים,
16 כשהבדיקות הקליניות יוצאות תקינות, ובטווח תנועות מלא, השיב – "לא. יש רישומים רבים
17 שהרופאים מוצאים הגבלה בטווחי תנועה. יש כאלו שלא מצאו רפלקסים. יש כל מיני ממצאים
18 לאורך הזמן. ", לדבריו אכן במאי 2010, מועד קרוב לתאונה, נרשם במסמך הרפואי כי לא
19 נמצאה הגבלה בטווחי גב תחתון, אך גבי עמ"ש צווארי העיד כי בדיקת ה-EMG, שכביכול
20 נמצאה תקינה – לא הפריכה החשד לפגיעה נירולוגית בצוואר.

21 ד"ר הנדל שולל הקשר הנטען בין עלייתה במשקל של המערערת לתאונה. את הנכות לא קבע
22 בשל העלייה במשקל, אלא שזהו אחד הסימפטומים שמצא לציין המעיד על מצבה אחר האירוע
23 – "נאמנים עלי דבריה שרוב העליה במשקל קרתה בעקבות האירוע, שבעטיו פסקה מלעסוק
24 בפעילות ספורטיבית אינטנסיבית" (עמ' 4 לפרוטוקול).

25 אף שלא אבחן במערערת RSD, ואישר כי גם הרופאים הרבים שבדקו המערערת, נירולוגים
26 ואורתופדים לא מצאו – הנה מעיד ד"ר הנדל כי בנוסף לתלונות המערערת אודות ירידה בתחושה
27 ביד – הנה בדק ומצא בה תסמינים מתאימים.

28 לשיטתו – שני האירועים הבודדים בעברה של המערערת של כאבי גב או כאבי שרירים – לא היו
29 משמעותיים ולכן לא התייחס אליהם, הוא מסכים כי הממצא היחיד בהדמייה שנעשתה
30 במערערת הוא של בלט דיסק ב- L-4-5.

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),
התשי"ט-1959 (נוסח משולב)
בבית משפט השלום בבאר שבע

13-01-25854 ע"נ

- 1
21. בחקירתה הנגדית של המערערת, שנתנה עדותה הראשית בתצהיר, בו פירטה תלונותיה אודות
2 כאבים, ירידה בתחושה ביד שמאל ורגל שמאל, סדרות טיפולים שקיבלה, הפעילות הגופנית
3 טרם התאונה ואחריה, וכן את תלונותיה בעת מתן עדותה – נשאלה המערערת בעיקר, וכמעט
4 רק, אודות עלייתה במשקל אחר התאונה, אודות עיסוקה בעת מתן עדותה, ואודות תסמינים
5 רפואיים שאינם שייכים לתאונה – ועוד לפנייה.
6
22. מתוך אמות הדעת וחקירותיהם הנגדיות של המומחים, ניתן, כפי האמור לעיל, לקבוע כי אמנם
7 לא נמצאו ממצאים הדמייניים במערערת הקשורים ונובעים מהתאונה, אך כן נמצאו בה מגבלות
8 תפקודיות, ועוד ניתן לקבוע, גם מתוך האמון שאנו נותנים בעדותה של המערערת אודות מה
9 שנמצא ויש בה – כי אחר התאונה סבלה כאבים ומגבלות – שדרשו פניות מרובות לרופאים
10 שונים, וקבלת טיפולים רפואיים רבים – בין פולשניים ובין אחרים – שלא נראה כי ניתן לייחס
11 למערערת את מה שמבקש המשיב, כביכול, לייחס לה – התחזות, תלונות שאינן תואמות מצבה
12 – שהרי לא נראה סביר כי המערערת נדרשה לטיפול רפואיים ואחרים כה רבים – לרבות
13 זריקה אפידורלית, אם הסבל והמגבלות לא היו אמיתיים, ודאי היו כאלה – שגרמו למי מהרופאים
14 המטפלים להמליץ על אותם טיפולים.
15
- 16 אנו מקבלים כאמור עדותה של המערערת אודות מה שנמצא בה – כאמין ומהימן.
- 17 נציין כאן כי גם פרופ' ביקלס העיד כי הוא מכבד הממצאים שמצא ד"ר הנדל בבדיקתו את
18 המערערת (ראו שוב בעמוד 9 לפרוטוקול).
23. בהמשך לאמור לעיל, הנה נותר לדון בטענה כי לא נמצאה במערערת נכות, גם לפי שיטת ד"ר
19 הנדל, ולפיכך – לא ניתן להיעתר לטענותיה ולקבל הערעור, וכאן אנו חוזרים להגדרת המונח
20 "נכות" בסעיף 1 לחוק – המדבר כך: "נכות" – איבוד הכושר לפעול פעולה רגילה, בין גופנית
21 ובין שכלית, או פחיתתו של כושר זה" – כשלפי שיטת המשיב והמומחה מטעמו, שכך היו
22 ההנחיות שקיבל ולפיהן פעל – נכות צריך שיהא לה ביטוי חבלתי, כשליד בריו צריכים להתקיים
23 שני תנאים על מנת שתוכר נכות – אירוע שגורם לנכות, נכות בעת הבדיקה – הקשר בין שני אלה,
24 שכאמור לעיל גם קבע כי לנכות בהקשר של עמוד השדרה, גבי או צווארי, יש הגדרה משולשת,
25 דהיינו – הגבלה בטווחי תנועה של צוואר או גב וחוסרים נוירולוגיים שקשורים לעמוד השדרה,
26 ובאשר לכאבים, הרי אלה צריכים להיות ביטוי של נזק לעמוד השדרה גם אם הוא לא מתבטא
27 בהגבלת טווחים או נזק נוירולוגי וקשורים לחבלה, וכשנשאל, שוב כאמור לעיל, אם גם כשאין
28 ממצא אורגני ניתן לתת נכות על כאבים – השיב בחיוב, אך סייג זאת בצורך בקיומו של אירוע
29

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),
התשי"ט-1959 (נוסח משולב)
בבית משפט השלום בבאר - שבע

13-01-25854 ע"נ

- 1 מתאים, בקיום נזק לעמוד השדרה שגורם לכאבים - גם אם אין מגבלת טווחים או חוסר נירולוגי
2 בבדיקה רפואית.
- 3 גבי הגדרת המונח "נכות" בחוק, הנה נאמר בספרו של ע"ד עומר יעבץ, חוק הנכים, חקיקה, 24
4 פסיקה והבטים משפטיים, כי במחקרם של אוריאל פרוקציה ואריה ל' מילר, שניתח ההגדרות
5 השונות של "נכות" בחיקוקים שונים נמצא כי מה שמאפיין את הגדרת הנכות בחוק הוא "קיום
6 המומנט הביולוגי - ליקוי ביולוגי...", ועוד נאמר שם כי מפסק הדין המוביל (עא 493/79 מאיר
7 אסולין נ' קצין תגמולים, פ"מ מ (1) 177), ומפסקי דין אחרים עולה כי "מהותה של אותה
8 "נכות" הינו פגימה ביולוגית שיש בה לקות בעלת אופי רפואי והמחייבת דיאגנוזה רפואית".
9 עוד נאמר שם כי נכות מוגדרת בסעיף 1 לחוק - כ "איבוד הכושר לפעולה פעולה רגילה או
10 פחיתותו של כושר זה. נוסף על כך ישנם תנאים נוספים בהגדרה: תנאים "רפואיים"
11 (מחלה/החמרת מחלה/חבלה), מאפייני תובע ותנאים של קשר סיבתי" (שם בעמ' 54-53).
- 12 25. אנו סבורים כי יש לקבל חוות דעתו של ד"ר הנדל, המתייחסת יותר לגופה של המערערת,
13 לתלונותיה ומה שנמצא בה, שאף שלא נמצאו ממצאים ברורים, חד משמעיים, או בכלל, בבדיקות
14 הדמיה, ומה שנמצא בה אינו קשור כגראה לתאונה - הנה לא ניתן להתעלם ממצבה הפיזי,
15 רפואי, אחר התאונה - שלא היה דומה למה שהיה או לא היה בה לפני התאונה, כשאין אנו
16 מקבלים הגישה כי המערערת הרבתה או הכבירה בתלונות, בעת היוזתה בשירות, כשניתן
17 להיווכח כי בזמן אמת, קרוב לתאונה, וגם שנתיים אחריה - מתלוננת המערערת רבות, מקבלת
18 פטורים, נדרשת לשינוי תפקיד, מקבלת טיפולים רפואיים רבים, גם אחרים - שוודאי ניתנו לה
19 מתוך מה שנמצא בה, כשרק מתוך ההנחיות שקיבל פרופ' ביקלס מהמשיב כיצד יש להגדיר נכות
20 -לא מצא בה כזו, ואף שכן אישר כי המערערת אכן סובלת כאבים ומגבלות - לא מצא לקשור
21 אותם לתאונה - שאין ספק כי אירעה.
- 22 לשיטתנו - כן היה מקום למצוא קשר סיבתי של גרימה בין מצבה של המערערת לבין התאונה,
23 כשאת הנכות, אם נותרה - היתה אמורה לקבוע ועדה רפואית.
- 24 אנו מבקשים להפנות כאן לדברים שנאמרו בע"א 1050/07, בית המשפט המחוזי באר שבע, לזי
25 עמי נ' קצין התגמולים, מיום 7.8.08, על ידי כב' השופט נ. הנדל - היפים לענייננו - לאורם היה
26 צריך, כך גראה, להנחות את פרופ' ביקלס, ואם הוא לא הונחה כך - הנה כך עלינו לפסוק -
- 27 "הערכאה קמא קבעה שתגובה סובייקטיבית של כאב היא בגדר סימפטום ולא נכות. עמדה
28 זו אינה מדויקת. גדמה שהעניין מורכב יותר. אולם בכל מקרה, קיומו של סימפטום בנסיבות
29 העניין, בשילוב הראיות האחרות שהוזכרו, מחזק את המסקנה שחלה החמרה..סבורני, כי
30 המערער עמד בנטל להוכיח שמצבו הבריאותי הוחמר. משכך, יש לעבור לבחינת התנאי

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת עליונים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),
התשי"ט-1959 (נוסח משולב)
בבית משפט השלום בבאר - שבע

25854-01-13 ע"נ

1 הנוסף לקביעת נכות והוא הקשר הסיבתי בין תנאי השירות לבין הפגיעה או ההחמרה. כפי
2 שיראה, בחינה זו אף תחזק את המסקנה בדבר ההחמרה במצבו של המערער..".

3 והנה, בהמשך לדברים כאן, וראו עוד בע"א 3038/08, בית המשפט המחוזי באר שבע, אוהד .26
4 כץ ב' קצין התגמולים (גם ע"י כבוד השופט נ.הנדל) – משאין חולקין כי אירעה תאונה, משהוברר,
5 כאמור באופן אמין, גם מתוך עדותה של המערערת, גם מתוך המסמך הרפואי – כי מצבה אחר
6 התאונה היה שונה לחלוטין מזה שקדם לה, כי נגרמו מגבלות תפקודיות, גם רפואיות, שגם מנעו
7 ממנה המשך המסלול בו היתה קודם התאונה, וכשאנו שוקלים כל המקובץ, מול הוראות החוק,
8 זמול ההלכה – יש לשיטתנו לקבל הערעור ולקבוע קשר של גרימה בין התאונה לבין מצבה של
9 המערערת.

10 וראו פאן שוב דברים היפים לענייננו, לאורם יש להכריע, לפי עמדתנו, גם כאן -

11 "אין להחמיר עם התובע, במיוחד כאשר באים לשקול את הראיות אשר בעזרתן מבקש הוא
12 להרים את הנטל המונח עליו. אין הוא חייב לבסס את טענותיו עד לדרגת שכנוע של "קרוב
13 לוודאי", ודי אם עולה מההוכחות משלמותן, לרבות החומר הרפואי, כי מתקבל מאוד על
14 הדעת, שאמנם קיים קשר סיבתי בין השירות הצבאי לפרוץ המחלה. אך לא הייתי מסתפק
15 בפחות מזה...עדות רפואית, המצביעה, לכאורה, ביחד עם יתר הראיות, באופן סביר, על
16 קיום הקשר הסיבתי האמור, ואשר לא הופרכה עונה על הדרישות...יש שעדות של רופא,
17 לפיה קיימת אפשרות שפרוץ המחלה נבע מתנאי השירות, ביחד עם ראיות, המצביעות על
18 כך שאמנם זה מה שכנראה ארע בפועל, די בהן כדי להצדיק את קבלת התביעה.

19 החשוב הוא, שבסופו של דבר, תוך ראייה כוללת של חומר הראיות בשלמותו, משתכנע בית
20 המשפט לא רק שקיימת אפשרות תיאורטית בדבר קיום הקשר הסיבתי בין השירות הצבאי
21 לבין פרוץ המחלה, אלא שיכול הוא לקבוע, כי גרסה זו נראית לו, ושניתן לומר לגביה, לפחות,
22 כי היא מאוד מתקבלת על דעתו" (ראו בר"ע 187/83 דב רדושיצקי ב' קצין התגמולים).

23 נדגיש שוב כי מצאנו להכריע כפי שיטת המערערת, ולקבוע קשר סיבתי של גרימה, גם מתוך
24 שלא נמצא בה שום מצב קודם שניתן היה לשקול בעטיו קביעת קשר של החמרה, שהרי בפנינו
25 מערערת שהיתה בבריאות מלאה, שירתה בתפקיד קרבי, היתה מעורבת בתאונות דרכים ונפגעה
26 בה – כשמאז חייה הפכו להיות אחרים – תלונות, טיפולים, טיפול תרופתי גם אחר – לרבות
27 הזרקות מורפיום – כשלא נראה סביר כי מדובר במתחזה, או במי שמגבירה תלונות – ונדרשת
28 שלא לצורך - אולי לשיטת המשיב רק לצורך התביעה – לטיפולים כה רבים, שונים וכואבים,
29 כשיש כן לתן משמעות בקביעת הקשר, למי שהיתה קודם ומי שהיא אחרי - כתוצאת תאונת
30 הדרכים.

בית משפט השלום בבאר שבע

27 מרץ 2018

ועדת עליונים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום),

התשי"ט-1959 (נוסח משולב)

בבית משפט השלום בבאר - שבע

25854-01-13 ע"נ

28. נאמר כאן עוד כי לשיטתנו לא היו בסיכומי ב"כ המשיב דיון או התמודדות לגופה של המחלוקת
 אודות הגדרת המונח "נכות", ועמדת המערערת כאן, כך גם לא מצאנו מענה ראוי בחוות דעתו
 ובעדותו של פרופ' ביקלס - להשגות ב"כ המערער גבי ההנחיות הניתנות למומחים על ידי קצין
 התגמולים, גבי מסגרת הדיון הדרושה בחוות הדעת - כשלפי המקובץ לעיל - הנה ברי כי מסגרת
 זו - אינה היחידה, ועוד נוסיף כאן, בהקשר, כי לית מאן דפליג כי אין זה תפקידו של מומחה (בין
 מטעם המערער, בין מטעם המשיב) לקבוע שיעורה של נכות - שהרי זאת תעשה וועדה רפואית
 - משתפקידו של המומחה הוא למצוא או לא קשר בין אירוע לבין תלונות וממצאים.

29. מצ"ן כאן, כי לא מצאנו להתייחס התייחסות מיוחדת בפסק-הדין למאמרים שהוצגו על ידי
 המומחים, ולטענות מי מהם גבי איזה מהם - לאור התוצאה שהגענו.

סוף דבר

30. אנו מקבלים הערעור וקובעים כי תאונת הדרכים מיום 14.3.10 גרמה למצבה הרפואי של
 המערערת בעמ"ש צווארי ומותג' - בקשר סיבתי של גרימה.

31. הדיון גבי שיעור נכותה של המערערת יבא בפני וועדה רפואית.

32. המשיב יישא בהוצאות המערערת ובשכ"ט עו"ד בסך 8,500 ש.ו. סך זה יישא הפרשי הצמדה
 וריבית הוקית החל ממועד מתן פסק הדין ועד התשלום המלא בפועל.

33. זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים.

34. התיקים הרפואיים מוחזרים לידי הנאמנות של ב"כ המשיב.

ניתן היום, י"א ניסן תשע"ח, 27 מרץ 2018, בהעדר הצדדים.

ד"ר רוברט פינאלי
חבר ועדה

ד"ר ש"י אדמוני
חבר ועדה

טהר שחף, שופטת עמיתה
יו"ד ועדה